

«ОДЕСАВИНПРОМ» — одне з найдавніших виноробних підприємств України. Історію веде від 1857, коли у старих катакомбах, що виходять до моря, бельг. консул, проф. медицини В. Енно та франц. купець Ф. Нуво, який мав винний магазин на вул. Дерibasівська, відкрили підвал для виробництва та зберігання вин. Пізніше перший відійшов від справ, а підприємство чимало років було відоме одеситам, як підвал Нуво. 1889 його, разом з устаткуванням та винами, у фірми «Нуво і Фук» викупило Удїл. відомство Рос. імперії (угоду здійснювали з участю князя Л. Голицина, який пізніше обійняв посаду глави цього відомства). Підпр-во перейм. у Центр. склад Удїл. відомства, що мав пл. 1,65 га для витримки вин. Тут працювали 30 робітників під керівництвом 4-х кавістів (майстрів льоху), головним з яких був уродженець м. Бордо (Франція) Ж. Реймон. Очолював підприємство, що виробляло понад 100 тис. відер вин у рік, інспектор відомства Є. Ватель. Удїл. відомство сприяло не лише розвитку виноробства в краї, а й появі на картах Одеси Французького бульвару (до 1902 — Малофонтанська дорога) як центр. вулиці курорт. р-ну. 1900-02 здійснено розширення вулиці й Удїл. відомство відмовилося від частини своєї території на користь міської громади, в результаті чого воно втратило прямий вихід в Удільний провулок (що існує й нині) та було змушене засипати підзем. вихід із підвалів до берега моря. У цей період за проектом арх. Л. Влодека на початку Французького бульвару, поруч із дачею вдови італ. комерсанта М. Молінарі, збудовано нову будівлю заводууправління. Після більшов. перевороту 1917 обидві споруди націоналізовано та передано до складу «Укрвиноробправління» (нині збереглися фрагменти муру дачі М. Молінарі, що примикає до будівлі винного бутика торг. марки «Французький бульвар», у будинку заводууправління знаходиться офіс ПрАТ «О.», а в підвалах Нуво — цехи для виробництва шампан. вин цієї торг. марки). У 1920-х рр. підвали на Французькому бульварі використовували підприємці доби НЕПу. На поч. 1930-х рр. за розпорядженням «Головвино» СРСР на бульварі створ. Перший експерим. винний завод. Тут працювали та проводили дослідж. відомі вчені, розробники рад. технологій виготовлення різних типів вин, зокрема О. Кіпен, О. Погибко. У роки румун. окупації Одеси під час 2-ї світової війни — Винно-шампан. завод дирекції садівництва та виноградарства Одес. губернаторства. Підпр-во випускало величез. асортимент вин і було настільки успішним та значним, що його відвідав правитель Румунії, маршал І. Антонеску. 1944, після звільнення міста, Одес. експерим. винний завод продовжив займати підвали та цехи, а заводууправління

стало конторою «Чорноморрадгоспвинтресту» Одес. раднаргоспу. Трест і завод неодноразово перейменовували та перепідпорядковували (Одес. винний завод № 1 «Укрголоввино», Одес. винний завод Упр. винороб. промисловості Одес. раднаргоспу, Одес. винний завод «Одесавинтресту» тощо). 1963 на базі підприємства створ. вироб.-аграрне об'єднання «Одесарадгоспвинпром», що до серед. 1980-х рр. стало потуж. вироб.-госп. комплексом із виноградарства та винороб. промисловості. У його складі (1983) — 27 радгоспів (зокрема 21 радгосп-завод), 13 винороб. підприємств та ін. Тут працювали 20,4 тис. осіб. Пл. виноградників — 13 348 га, обсяг валової продукції — 335,1 млн крб у рік (понад 400 млн дол. США). Осн. сорти винограду: технічні — Каберне-Совіньон, Аліготе, Ркацителі, Сухолиманський білий; столові — Шасла, Мускат гамбурзький, Сенсо, Карабурну. 1973-83 врожайність зросла від 67,5 до 68,2 ц/га. Об'єднання випускало столові марочні («Перлина степу», «Наддніпрянське», «Ркацителі одеське», «Леанка українська», «Оksamит України», «Шабське біле»), десертні марочні («Болградське») та ординарні вина, а також ігристі вина, шампанське, ординарні й марочні коньяки. На різних конкурсах продукція відзначена 50-ма медалями (з них 31 — золота). Серед працівників — 3 Героя Соц. Праці, 1 лауреат Держ. премії СРСР і 1 — Держ. премії УРСР у галузі н. і т. Тут стимулювали створення нових марок вин, проводили навч. кадрів, використовували вироб. базу для наук. розробок, зокрема відомі рад. вчені-винороби О. Преображенський, А. Мержаніан неодноразово бували на підприємстві й здійснювали випробування нових акратофорів, колонок для виробництва хересу, ліній розливу та ін. устаткування й технологій. Від 1965 об'єднання, а згодом і «О.», понад 45 р. очолював Р. Гулієв. 1991, після розпаду СРСР і відновлення незалежності України, галуз. ВО припинило існування, виноробні заводи, що входили до його складу, стали самост. підприємствами. Одес. експерим. винний завод змінив форму власності і перейм. у ЗАТ «О.» (від 2011 — ПрАТ «О.»), а вулиці знову повернуто назву Французький бульвар. Під однойм. торг. маркою від 1997 підприємство випускає свою продукцію: шампанське «Special edition», «Grande cuvée», вино «Reserve», «Select», колекцію вин «Classic Wine», молоде біле, рожеве та червоне вино. Закладено сотні гектарів нових виноградників, проведено модернізацію всіх технол. циклів. Наприкінці 2000-х рр. побудовано новий винороб. комплекс у с. Розівка (Сарат., нині Білгород-Дністров. р-ну Одес. обл.), оснащений принципово новими системами перероблення, переважно італ. фірми «Velo». Сировинна база — 2500 га виноградників.

Вироб. потуж. — бл. 1 млн дал вина в рік. Кількість працівників (2021) — 177 осіб. Ген. дир. — Л. Кучухідзе.
А. О. Сабатин, О. В. Савченко

Бібліографічний опис:

Одесавинпром / А. О. Сабатин, О. В. Савченко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2022. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-74963>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).